

DE RATEL

Kwartaalblad over de Huizer historie

Losse nummers € 3,50

37e jaargang / nummer 3 / september 2016

Historische Kring Huizen

Historische Kring Huizen

Vereniging Historische Kring Huizen
postadres: Molenberg 6, 1271 AR Huizen, telefoon 035-5260580
www.historishekringhuizen.nl
E-mail: info@historishekringhuizen.nl
Facebook: facebook.com/historishekringhuizen

Bestuur

Voorzitter: A.E.J. Doyer, Sterreboslaan 11, 1272 PA Huizen, telefoon 035-6951017
e-mail: voorzitter@historishekringhuizen.nl
Vice-voorzitter: S.H. van Soest, Gooimeerpromenade 102, 1277 ER Huizen, telefoon 035-5251970
Secretaris: J.C. Rebel, Molenberg 6, 1271 AR Huizen, telefoon 035-5260580
Penningmeester: K. Schipper, Grenspad 58, 1271 XR Huizen, telefoon 035-5260066
Bestuursleden: K. Schipper, Grenspad 58, 1271 XR Huizen, telefoon 035-5260066
mevr. S. Scholtz-Bunschoten, Kooizand 62, 1274 EG Huizen, telefoon 035-5241594

Werkgroepen

In onze vereniging zijn een aantal werkgroepen of personen actief met een bepaald onderwerp. Een bijzondere plaats neemt de werkgroep Klederdracht in. Naast historisch onderzoek geeft deze werkgroep ook presentaties in Huizer klederdracht. De werkgroep Dialect is een voortzetting van de Huizer Dialect Werkgroep welke van 1972 tot 2001 zelfstandig heeft gefunctioneerd. Voor meer informatie over de werkgroepen kunt u zich wenden tot de secretaris of tot de contactpersonen:

Werkgroep Archief:	Vacant
Werkgroep Beeld en geluid:	C. Sijl, telefoon 035-5252873
Werkgroep Dialect:	K. Schipper, telefoon 035-5260066
Werkgroep Genealogie:	mevrouw S. Scholtz-Bunschoten, telefoon 035-5241594
Werkgroep Handel en industrie:	K. Schipper, telefoon 035-5260066
Werkgroep Huizerdag:	J.C. Rebel, telefoon 035-5260580
Werkgroep Klederdracht:	mevrouw S. Scholtz, e-mail klederdrachtgroephuizen@xs4all.nl
Werkgroep Oude Begraafplaats:	informatie in het archief
Werkgroep Visserij:	K.H. Westland, telefoon 035-5242006

Diverse

Archief: Achterbaan 82 ('t Schoutenhuis), 1271 TZ Huizen, telefoon 035-5250223.
Geopend op maandag van 09.15 uur tot 14.00 uur;
uitgezonderd de eerste maandag van de maand.

Ledenadministratie: J.C. Rebel, Molenberg 6, 1271 AR Huizen, telefoon 035-5260580
Lidmaatschap: De bijdrage per jaar is minimaal € 15,00 per persoon of € 17,50 per gezin of voor een organisatie. Voor leden woonachtig in het buitenland geldt een toeslag. Het lidmaatschap gaat in per 1 januari. De reeds verschenen nummers van de Ratel van de lopende jaargang worden toegezonden. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij voor 1 december schriftelijk bericht van opzegging is ontvangen bij de ledenadministrateur.

Giften en legaten: De vereniging is erkend als instelling van algemeen nut en betaalt daardoor minder of geen successierechten. *Uw bijdragen, contributies, giften, periodieke schenkingen en erfstellingen kunnen fiscale voordelen bieden. Indien u meer informatie wenst, graag contact opnemen met de penningmeester.*

Bankrelatie: Rabobank nummer NL50 RABO 0329 9603 69
Handelsregister: Kamer van Koophandel te Hilversum, nummer 40517042
Oprichtingsdatum: 11 oktober 1979

De vereniging stelt zich onder meer tot doel het bevorderen en verbreiden van de kennis over de cultuur, dialect, folklore, geschiedenis en klederdracht van de gemeente Huizen. Zij tracht dit doel te bereiken door steun te geven aan historisch onderzoek en het uitgeven van publicaties. Verder door het organiseren van bijeenkomsten, excursies, lezingen, presentaties en tentoonstellingen. Ook ijvert zij voor het behoud van de cultuurhistorische en karakteristieke waarden van de gemeente Huizen. Leden van de vereniging Historische Kring Huizen krijgen vier keer per jaar het verenigingsblad de 'Ratel' toegestuurd. Voorts is er vier keer per jaar een lezing met gratis entree voor leden van de Historische Kring Huizen.

Ratel

De 'Ratel' is een uitgave van de Historische Kring Huizen. Het blad verschijnt vier keer per jaar in de maanden februari, mei, september en december. De inhoud valt onder verantwoordelijkheid van de redactie, behoudens bestuursmededelingen.

Redactiecommissie: Klaas Westland, Janny Stevens-Melein, telefoon 035-5250977
Eindredactie: Wendy van Noppen, telefoon 035-5253783
Redactieadres: mevrouw W. van Noppen, Brede Englaan 12, 1272 GS Huizen, telefoon 035-5253783
E-mail: ratel@historishekringhuizen.nl
Drukwerk: Drukkerij J. Bout & Zn. te Huizen, telefoon 035-5253293
Jaarindex: F. Schraeverus

ISSN: 1384-8437
Losse nummers: € 3,50 per exemplaar of € 14,00 per jaargang plus verzendkosten. Losse nummers van de 'Ratel' zijn verkrijgbaar bij de museumwinkel van het Huizer museum of bij de secretaris.

Overname artikelen: ©2016 HKH, overname uitsluitend na schriftelijke toestemming redactie.

Kopij: Kopij, liefst vergezeld van foto's, schriftelijk inleveren op het redactieadres.
Bij voorkeur per e-mail in Word. Auteursinstructies zijn beschikbaar.

Op 11 juli bereikte ons het droeve bericht dat ons recent benoemde Erelid Dirk Brugge plotse-ling was overleden. Een aantal van ons stonden die morgen tevergeefs op hem te wachten omdat hij niet op kwam dagen als sleutel-beheerder van het archief. Onbedoeld symbolisch om aan te geven hoe nauw Dirk nog bij onze activiteiten betrokken was, ondanks zijn recente terugtreden als secretaris van het bestuur. Op zijn begrafenis op 18 juli waren velen van ons aanwezig om hem de welverdiende laatste eer te bewijzen. Zie ook het 'in memoriam' elders in deze Ratel.

Dat was een ruwe start van een verder voor iedereen hopelijk fijn verlopen zomervakantie periode. Met nu in september weer het begin van het gebruikelijke drukkere HKH seizoen: ons jaarlijkse uitje (Schokland), de Monumentendag, een ledenavond over dakpannen en het Havenfestival. De ledenavond wordt zelfs geopend met een hele korte bijzondere ledenvergadering (zie separate aankondiging in deze Ratel). Deze ledenvergadering is nodig om Vincent Bout tot bestuurslid te benoemen. Hij is beoogd om de rol van penningmeester in te vullen. Ik wil Vincent hierbij hartelijk aanbevelen en ben blij met zijn enthousiasme! Hij zal zich tijdens de vergadering persoonlijk voorstellen.

Ook wil ik alvast aandacht vragen voor het plan om vanaf oktober 2016 tot voorjaar 2017 aandacht te geven aan het 100 jaar 'weg' zijn van de Huizer Molen. Dat project, samen met het Huizer Museum en de Vrienden van het Oude Dorp, start met een bezoek aan het Openlucht Museum in Arnhem op 8 oktober (zie Agenda) en krijgt echt gestalte in november in het Museum. Verder detaillering is in deze Ratel nog niet mogelijk, maar zal via onze website, Facebook en kranten ruim in de publiciteit worden gebracht. Vrijwilligers die willen helpen dit vorm te geven zijn nog steeds zeer welkom!

Graag wil ik alle leden dringend vragen gehoor te geven aan de oproep van de Secretaris Jan Rebel om een bestand te bouwen met alle e-mail-adressen van onze leden. Dan kan naar verwachting in de toekomst de communicatie naar leden over activiteiten beter aansluiten bij de laatste informatie daarover.

Verder wens ik u namens het bestuur weer veel leesplezier met deze opnieuw boeiende Ratel en hopen wij op uw aanwezigheid bij alle opkomende evenementen.

Met een vriendelijke groet van uw voorzitter,

Ewoud Doyer, voorzitter

Met verslagenheid hebben wij afgelopen maandag kennisgenomen van het onverwachte overlijden van ons zeer gewaardeerde erelid

Dirk Brugge

Jarenlang was hij zeer actief voor de Historische Kring Huizen en heeft hij heel veel voor onze vereniging betekend. We zullen hem als persoon, alsmede zijn kennis en kunde, erg missen.

Wij wensen zijn familie veel sterkte toe om dit verlies te verwerken.

Bestuur en leden van de
Historische Kring Huizen

Huizen, juli 2016

IN MEMORIAM

DIRK BRUGGE Amsterdam 12 november 1941 - Huizen 11 juli 2016

Van januari 1998 tot mei 2016 heeft Dirk de functie van secretaris van de Historische Kring Huizen met veel verve ingevuld, ook in moeilijke jaren. Daarom heeft de HKH Dirk in mei met veel plezier tot Erelid verheven. Naast zijn formele rol als Secretaris vervulde Dirk ook de rol van Archivaris en in de praktijk nog een veelvoud van andere kleinere taken.

Dit jaar zou Dirk 75 worden, de formele leeftijd waarop je afscheid moet nemen van HKH bestuursfuncties. Hij stond volledig achter deze regel en trad dus afgelopen mei af. Maar hij wilde graag, zolang dat nog zou kunnen, zijn archiveringstaken blijven invullen. En zo gebeurde.

Dirk was een markante en kleurrijke man. Hij hield van kleur, zowel letterlijk als figuurlijk. In tegenstelling tot zijn liefde voor kleur zat in zijn denken weinig grijs. Het was zwart of wit en Dirk was rechtlijnig, zowel in denken als doen. Van omwegen en dubbele bodems hield hij niet. Daarnaast had hij een hekel aan gezag, bestuurders en bazen, vooral als zij in zijn ogen tekortschoten. Dirk hield niet van lang neuzelen om tot daden te komen en was daarmee een echte Huizer, alhoewel hij dat formeel niet was. Maar hij kende meer Huizers dan vele echte Huizers kunnen zeggen. Als hij zijn dorpswandelingetje deed, maakte hij

met iedereen een praatje en had dan, goed gehumeurd, oprechte belangstelling voor de ander. En waren we met de Klederdrachtgroep aanwezig op de Spakenburgse dagen? Dan was Dirk er ook. 'Staat je mooi meissie' kregen de dames dan steevast te horen. Hij kwam natuurlijk niet alleen voor ons, maar ook voor zijn geliefde vis!

Voor de vele dingen waar hij zich voor inzette had hij een groot hart, maar handelde nooit uit eigenbelang, altijd in het belang van de betrokken organisatie. Voor onze Kring was hij een stabiele factor, ook in moeilijke tijden. Zonder zijn inbreng had de HKH wellicht nu niet meer bestaan. Al die jaren bracht hij brieven, Ratels, jaarnota's en vergaderstukken rond, uiteraard ook om kosten te besparen. Alleen de laatste tijd ging het fietsen en lopen niet meer en moest hij het met zijn auto doen.

Dirk was ook een man van vaste gebruiken. Afwijken daarvan was lastig voor hem en als iemand hem daartoe toch aanzette dan was zijn eerste reactie stug. Maar als hij aan het idee wende en de goede kanten ervan zag, was hij best wel in voor een nieuwe aanpak. Maar aan sommige dingen zou hij nooit wennen. Computers en specifiek Windows10 zijn daar een goed voorbeeld van. Wat heeft hij gestreden met zijn computer die maar al te vaak met bestanden, mails of in-

v.l.n.r. Dirk Brugge, Cees Wormsbecher (1933-2015), Bram Scholtz - Oostermeent, 2 juni 2012

delingen aan de haal ging. E-mail kon hij nog wel waarderen, maar Facebook was echt voor hem te ver.

Dirk had een sterk gevoel voor verantwoordelijkheidsgebieden. Hij liet collega-bestuurders en werkgroepleden volledig vrij in de invulling van hun taakgebied zonder de controle te verliezen. Zijn kennis over oud Huizen en over het HKH archief was enorm en hij had een ijzeren geheugen. Voor de medewerkers in het archief verzorgde hij niet alleen de koffie en de bijbehorende koekjes maar regelde tweemaal per jaar een borrel. En het 'lief-en-leeft' potje vulde hij grotendeels zelf.

Afsluitend willen wij als Historische Kring Huizen Dirk nog één keer enorm bedanken voor al zijn inzet en loyaliteit voor onze vereniging. Hij was er altijd voor die vele archiefsessies op de maandagen. Zo wachtten we ook op hem op die maandagmorgen 11 juli 2016. Maar tevergeefs ... Dirk is niet meer en het gemis zal nog lang heel erg voelbaar blijven.

Samenvatting van de tekst namens de Historische Kring Huizen uitgesproken door Ria Westland-Rebel tijdens de begrafenisplechtigheid op 18 juli 2016.

DIRK BRUGGE UIT DE TIJD

Dick Kos

In het Oosten van het land hebben ze een fraaie uitdrukking die ze gebruiken als iemand overleden is. Hij of zij is dan 'uit de tijd' geraakt, zeggen ze. UIT DE TIJD. Ik moest daaraan denken bij het overlijden van Dirk Brugge. Want als er bij iemand die uitdrukking goed past, dan is dat wel bij Dirk.

Dirk, de man die bij zoveel vrienden, ex-collega's en kennissen van hem al jarenlang behulpzaam was met het invullen van de belastingaangiften. Hoe vaak heeft hij bij ons thuis aan de tafel gezeten, eerst helpen met belastingpapieren invullen en daarna een borreltje. Een jaarlijks terugkerend ritueel. Met zijn olijke oogjes vertelde hij dan van alles. Inmiddels is het invullen van belastingpapieren voor iedereen zo eenvoudig geworden dat we het makkelijk zelf kunnen doen, maar ach, laat Dirk maar komen, dachten we, dat is nog even gezellig ook. Maar het was UIT DE TIJD.

Ik leerde hem kennen toen ik in 1986 bij de afdeling Bewaking van Philips in Huizen kwam werken. Ik merkte al gauw hoe geliefd hij was in het bedrijf, vooral bij de gewone man van de werkvloer. Hij viel altijd op tussen de ongeveer 1500 werknemers die dagelijks de bedrijfspoor in liepen. Hij was altijd vrolijk en maakte altijd tijd voor een praatje. En iedereen wist hem te vinden, want hij was toen al zo'n zeldzaam figuur die een echte vakbondsman was en ondernemingsraadslid, en die in die hoedanigheid ook altijd voor de arbeider opkwam. Toen zeiden we al: waar vind je

zo'n iemand nog? UIT DE TIJD. Hij ging ook vaak met een stapel papieren onder zijn arm vanuit zijn kantoor/magazijn de fabriek in en sprak onderweg zijn bekenden aan om op de hoogte te blijven van wat er speelde en natuurlijk om even dat praatje te maken. Met dat stapeltje papieren onder zijn arm liet hij anderen (de bazen) denken dat hij druk was met zijn werk. Hij was nog ondeugend ook. Maar vooral gezellig. Als we bij de bewaking nachtdienst hadden met de jaarwisseling en het vuurwerk was afgeschoten in het dorp, kwam hij altijd bij ons op het werk langs om gelukkig Nieuwjaar te wensen en enige uren bij ons te vertoeven.

We praatten veel, bijvoorbeeld over radio. Hij luisterde toen veel naar de radio. Hij vertelde mij ook dat hij bij Philips nog met Ad Bouwman en Juul Geleick had gewerkt, in het midden van de jaren zestig. Deze kwamen van de Philipsschool, maar gedijsden niet in de fabriek en gingen al snel weg om bij de toen zo populaire zeezender Radio Veronica te gaan werken als technicus. Ad Bouwman groeide daar uit tot de enige technicus met een fanclub. Op maandagavond tussen 19.00 en 20.00 uur zond Veronica vanaf het zendschip de ABTT uit, de Adje Bouwman Top Tien. Dat was een zeer populair programma destijds. Dirk en ik konden met plezier praten over die tijd.

PHILIPS HUIZEN bestaat niet meer. Ook UIT DE TIJD. En met het overlijden van Dirk is weer een bekende Philips-werknemer weg. Dirk kon

door de reorganisaties bij Philips, dat inmiddels door het Amerikaanse AT&T was overgenomen, vroegtijdig stoppen met werken. Hij werd daarna bestuurslid bij de Historische Kring, die hij gek-scherend vaak de Hysterische Kring noemde. De laatste jaren kwam je hem vooral vaak tegen in het dorpscentrum van Huizen, waar hij vaak wandelde, ook al ging hij niets kopen. Hij woonde graag nabij het dorpscentrum en trok er vaak op uit in het dorp. Zo was hij een echte dorpsfiguur. Vele winkeliers in het dorp kenden hem ook.

Er was ook een andere kant. Zo gezellig hij was als hij bij je op visite kwam, zijn eigen thuis was niet zo toegankelijk. Hij was daar graag alleen. Hij leefde ook wel wat sober. Hij had een duidelijke eigen mening en kon daarin ook wat eigenzinnig zijn. Maar dat gaf niets. Dat hoorde bij hem. Zijn

hele doen en laten maakten hem ook markant. Hij vertelde altijd ronduit over zijn dagelijkse belevissen.

Bij zijn uitvaart is al veel over hem gezegd. De zaal zat toen vol. Ook wel bijzonder dat iemand die vrijgezel en een echte individualist was, toch zoveel mensen om zich heen had die vrienden of kennissen van hem waren. Hij vierde zijn 65-ste en 70-ste verjaardag zelfs in de zaal van theater De Boerderij. Hij wou dit iedere vijf jaar doen, maar zijn 75-ste verjaardag heeft hij helaas niet mogen halen. Als ik nu in alle vroegte op zaterdag op de markt in Huizen loop, kom ik Dirk nooit meer tegen, zoals dat vrijwel wekelijks gebeurde en we altijd stonden te praten. Nee, nooit meer zal ik hem daar ontmoeten. Dat spijt me. Het is allemaal UIT DE TIJD geraakt.

AGENDA

3 september		Excursie naar Schokland
10 september		Open Monumentendag en 30e Huizerdag Presentatie 7e boek in de serie Oud Huizen in Beeld door Drukkerij/Uitgeverij Bout.
13 september	20.00 uur	N.B. deze ledenavond vindt plaats in de Brassershoeve, Waterstr. 2 Na de extra ledenvergadering (zie hieronder) volgt de lezing over 'Dakpannen door de eeuwen heen' door heer H. Mombers uit Alem.
16 september		Taeje Bokkes Race
17 september		Havenfestival Huizen
20 september	20.00 uur	Lezing over de Beeldenstorm en Alva's Raad van Beroerten, en de gevolgen voor Naarden en onder meer Huizen , door Sander Wassing voor de St. Tussen Vecht en Eem en de Ver. Vestingstad Naarden, Adriaan Dortsmanplein 1B, Naarden
24 september	13.30 uur	Historische fietstocht onder leiding van Jan Rebel. Tevoren opgeven gewenst i.v.m. beperkt aantal deelnemers (zie elders in dit blad).
27 september	20.00 uur	Huizer (Dialect) Café , Bakboord 70. <i>Ook op 10 oktober en 22 november.</i>
1 oktober		Stichting Tussen Vecht en Eem, Open Dag in Weesp (zie elders in dit blad).
8 oktober	9.30 uur	Excursie naar het Openluchtmuseum in het kader van het Molenproject (zie elders in dit blad).
12 oktober	19.30 uur	Cursus Water tussen Vecht en Eem , in het kader van de cursus Gooi-ologie (zie onder St. Tussen Vecht en Eem). <i>Ook op 26 oktober en 2 november.</i>
5 november	11.00 uur	Wandeling over het voormalig Landgoed Oud Naarden onder leiding van Jan Rebel (zie elders in dit blad).
15 november	20.00 uur	Ledenavond in de Brassershoeve, Waterstraat 2 'Oude ansichtkaarten van Huizen'. Gerrit Jongerden heeft een grote verzameling van oude ansichtkaarten van ons dorp. In een boeiende presentatie laat hij o.a. unieke, nooit gepubliceerde afbeeldingen van oud Huizen zien.
25 maart 2017	13.00 uur	Bijeenkomst van de werkgroep Dialecten In Noord-Holland in Huizen (zie onder Dialectwerkgroep).

UITNODIGING

VOOR DE EXTRA ALGEMENE LEDENVERGADERING OP 13 SEPTEMBER 2016

Voorafgaand aan de lezing op de ledenavond van 13 september nodigen wij u uit voor een extra ledenvergadering. De reden hiervan is dat we een kandidaat-bestuurslid hebben gevonden, die Ria Westland-Rebel wil opvolgen als penningmeester van de Historische Kring Huizen. Om praktische redenen is gekozen voor het houden van een extra ledenvergadering daar anders de vacature van penningmeester tot de jaarvergadering van 2017 in stand zou blijven. Het beoogde bestuurslid is Vincent Bout. Vincent is een echte Huizer, gehuwd, heeft twee kinderen, is betrokken bij Oud Huizen en woont in de Waterstraat.

De agenda ziet er als volgt uit:

1. Opening.
2. Mededelingen bestuur.
3. Verkiezing van Vincent Bout als bestuurslid.
4. Rondvraag.
5. Sluiting.

Na de vergadering zal de heer Mombers van het Dakpannenmuseum in Alem in een boeiende presentatie 'alles' vertellen over dakpannen door de eeuwen heen. Heeft u, heb je een bijzondere dakpan? Neem deze mee.

VAN HET BESTUUR

VERZOEK OM E-MAILADRESSEN DOOR TE GEVEN

Graag willen we optimaal contact houden met onze leden en een prima middel daarvoor is het internet. Daarom vragen we de leden die beschikken over een e-mailadres, en dat nog niet hebben doorgegeven, dit te willen mailen naar secretaris@historischekringhuizen.nl onder ver-

melding van uw lidnummer. Op deze manier kunnen we nieuws en aankondigingen van activiteiten eenvoudig en vooral sneller dan via de Ratel mogelijk is aan de leden doorgeven.

Jan Rebel, secretaris

OPROEP VOOR VRIJWILLIGERS VOOR DIVERSE PROJECTEN

Het wordt steeds duidelijker dat wij dringend behoefte hebben aan meer vrijwilligers die de activiteiten helpen vormgeven en uitvoeren. Het gaat bij voorbeeld om:

- archiefwerk - toegankelijk maken van ons bezit door middel van digitalisering,
- modernisering en uitbreiding van de website en de Facebookpagina,
- het '100 jaar Molen' project en ondersteuning van het Huizer Museum vanuit onze historische kennis,
- renovatie van het gebied rond de 'Voorstelling Naarden' op het Ericaterrein (uit de Eerste Wereldoorlog),
- Monumenten en de Monumentendag (Huizerdag),
- onze aanwezigheid tijdens de Erfgooiersdag in mei en het Havenfestival in september,
- aanvulling en versterking van de Klederdrachtgroep,

- dialect-activiteiten,
- ondersteuning van een potentieel project met als doel de integrale beschrijving van de Huizer historie,
- ondersteuning bij de organisatie van rondleidingen, wandelingen en fietstochten,
- assistentie bij het samenstellen van de Ratel, acquisitie en schrijven van artikelen.

Ook als u dit zelf niet kunt doen, kent u wellicht (niet)-leden van de HKH die hier belangstelling voor hebben. Als u vragen of ideeën over bovenstaande heeft, neem dan a.u.b. contact op met één van onze bestuursleden.

Het is leuk en dankbaar werk!

Namens het bestuur,
Ewoud Doyer, voorzitter

VAN DE REDACTIE

We begonnen deze Ratel met de samenvatting van het 'in memoriam' voor Dirk Brugge, zoals dat tijdens zijn begrafenis op 18 juli j.l. namens de Kring werd uitgesproken door Ria Westland-Rebel en de herinneringen van oud-collega en HKH-lid Dick Kos. Daarna volgden de uitnodiging en agenda voor de extra ledenvergadering op 13 september, de oproep van het bestuur om e-mailadressen door te geven en de oproep voor vrijwilligers voor de diverse activiteiten.

Van Maria Vos-Blekemolen komt een oproep met betrekking tot de familienaam Vos uit Huizen. Dan volgen korte berichten over de Historische Fietstochten en Historische Wandelingen onder leiding van Jan Rebel en over de presentaties van de Klederdrachtgroep dit seizoen.

Op het artikel van Lies Schaap naar aanleiding van een krantenbericht uit 1860 (Redders op Zee, de Ratel van mei 2016, blz. 13) kregen we nadere informatie. We gaan verder met mededelingen van de Stichting Huizer Bidders over het Havenfestival op 17 september, van de Stichting Tussen Vecht en Eem over hun open dag in Weesp op 1 oktober

en een nieuwe 'leergang Gooiologie' en van de Stichting Stad en Lande over de mogelijkheid om donateur van deze stichting te worden. Op 8 oktober zal, bij voldoende belangstelling, een excursie per bus gaan naar het Openluchtmuseum in Arnhem in het kader van het project '100 jaar Molen in Huizen'; informatie over het programma en hoe men zich kan opgeven elders in dit blad. In de rubriek Van de Dialectwerkgroep wordt de Noord-Hollandse Dialectendag alvast aangekondigd die de werkgroep Dialecten In Noord-Holland (DINH) op 25 maart 2017 in Huizen organiseert. Klaas Schipper beschrijft deze keer hoe de leden van de Dialectwerkgroep 'nieuwe' Huizer woorden bespreken.

Lies Schaap stuurde opnieuw een artikel in, dit keer over de 'kleine kroniek van Hendrik Prins'. Hartelijk dank! In vervolg op het boek Gevelstenen in Huizen heeft Henk Schipper nader onderzoek naar de gevelstenen van het landgoed Oud Bussem en Huize de Valk beschreven. We eindigen met het derde deel van het artikel van Hans Mous over Ruzie in het Huizer dorpsbestuur in de periode 1644-1650.

Veel leesplezier gewenst,
Wendy van Noppen en Janny Stevens

OPROEP FAMILIENAAM VOS

Meer dan 30 jaar geleden begonnen zes leden van de Gooise werkgroep 'Genealogie Tussen Vecht en Eem' (o.a. Herman Breukelaar en Bep de Boer, welbekend) onderzoek te doen naar de familienaam Vos in het Gooi. Na enige jaren werd de club ontbonden en lag het werk deels stil. Nu, 30 jaar later, is de klus eigenlijk nog steeds niet af.

In 1999 kwam ik in contact met Herman Breukelaar, hij woonde inmiddels in Silvolde, en van hem kreeg ik zijn verzamelde 'Gooische Vossen.' Zo ging ik verder met de Blaricumse stamboom Elbert Vos, en de Larense stamboom Cornelis Vos. Maar omdat ik in het archief steeds Vossen tegen kwam waarvan ik de oorsprong niet wist, ben ik ook de andere Gooise Vossen maar gaan

verzamelen en ordenen.

Zo ook de Stamboom Vos, Huizen:

<http://home.kpn.nl/vos00546/rutvos/rutvos.htm>

[Zoektip op internet in de stamboom: er zijn heel veel Jacobussen en Lambertussen Vos, zoek daarom geen Vos in de index, maar zoek de achternaam van moeder of grootmoeder.]

Ik hoop via deze oproep de Huizer Vossen enthousiast te maken om eens naar hun stamboom te kijken, of ze er in staan en of hun gegevens kloppen. Aanvullingen en verbeteringen zijn van harte welkom. Onder 'allerlei' staat mijn vragenlijstje.

Mijn website is: <http://home.kpn.nl/vos00546>

Vriendelijke groet, Maria Vos-Blekemolen

HISTORISCHE FIETSTOCHTEN EN WANDELINGEN DOOR DE OMGEVING VAN HUIZEN

Op zaterdag **24 september** wordt opnieuw gefietst onder leiding van Jan Rebel: bijzondere speurtochten naar sporen uit het verleden in de directe omgeving van Huizen. Waar bevindt zich bij voorbeeld op Huizer grondgebied een grafheuvel? De tocht duurt twee uur en de start is om 13.30 uur bij de Botterwerf op de Oude Haven. Voor meer informatie en opgaven: info@historischeckringhuizen.nl of tel. 5260580. Opgeven is gewenst in verband met het beperkte aantal deelnemers.

Op **1 juli** vond bovendien de eerste Historische Wandeling door de omgeving van Huizen plaats. Deze wandeling werd op korte termijn georganiseerd en bekend gemaakt via onze website, facebookpagina en de plaatselijke pers. Voor een effectieve en snelle bekendmaking aan onze leden van dergelijke activiteiten is een bestand van emailadressen van groot belang.

Als u een e-mailadres hebt, ontvangen we dit graag (met vermelding van uw lidnummer) op: secretaris@historischeckringhuizen.nl.

Op zaterdagmorgen **5 november** vindt opnieuw een historische wandeling plaats over het voormalig landgoed Oud Naarden. Tijdens de wandeling zal de gids sporen laten zien die herinneren aan het verleden. Verzamelen om 11.00 uur per fiets bij parkeerplaats Nimmerdor aan het eind van de Fazantweg. I.v.m. beperkte deelname is aanmelden noodzakelijk. Voor opgave en informatie info@historischeckringhuizen.nl of telefoon 035-5260580.

Van het verdronken stadje Oud Naarden, dat in 1350 is verwoest, is na zoveel eeuwen niets meer te vinden. De naam Oud Naarden is gebleven en dan denken we niet alleen aan de voormalige speeltuin, maar ook aan het nabijgelegen landgoed met dezelfde naam. Na de verwoesting van de stad stichtten enige monniken een klooster. Vervolgens is op dit gebied een landgoed tot ontwikkeling gekomen, waarvan alleen de boerderij aan de Oud Huizerweg nog herinnert. In het gebied wat nu vooral uit bos bestaat, zijn nog sporen te vinden uit die vroegere periode.

VAN DE KLEDERDRACHTGROEP TERUGBLIK OP EEN DRUK ZOMERSEIZOEN

Door een misverstand is in de vorige Ratel het toen bekende programma van de Klederdrachtgroep voor deze zomer weggefallen. Van harte onze excuses hiervoor. Red.

Het was weer een druk programma de afgelopen weken met diverse optredens:

- in Nunspeet, Eibertjesdag 6 mei, bijna altijd ons eerste optreden in het nieuwe jaar.
- Huizen, Erfgooiersdag ook op 6 mei, waar we voor het eerst meededen, met een presentatie bij de Oude Kerk.
- Enkhuizen, Zuiderzeemuseum 28 mei. Hier hadden we volop aandacht van de (buitenlandse) toeristen. (Foto)
- Huizen, 17 juni. Het door de Rotary Club Huizen in samenwerking met de St. Huizer Bot-

ters georganiseerde 'Huizer Vis Festijn'. De opbrengst daarvan was bestemd voor drie goede doelen. Een mooi plaatje in de haven: meer dan 20 botters lagen daar gebroedelijk naast elkaar, met op de kade de klederdrachtgroep om hen te verwelkomen. (Foto)

- Huizen, 6 juli. Bij Amaris Voor Anker werd weer de jaarlijkse zomermarkt gehouden, waarvan de opbrengst ten goede komt aan de belevingstuin. Leuk dat er bewoners waren die zich ons (de klederdracht) herinnerden uit hun jeugd jaren.
- Barneveld, 14 juli. De Oud Veluwe Markt bestond 50 jaar. Diverse festiviteiten op de braderie en met dit keer het thema "klederdracht".
- Schagen, 21 juli, met de jaarlijks terugkerende broodmaaltijd buiten op het plein.
- Spakenburg, 3 augustus, de altijd gezellige Spakenburgse Dagen. De optocht liepen we nog in de regen, maar tegen de tijd dat we

moesten optreden was het inmiddels droog geworden en kwam de zon door. Het was wel even wennen dat Dirk dit jaar niet tussen het publiek stond. Hij kwam immers ieder jaar naar ons kijken.

- Katwijk, 9 augustus. Het Genootschap Oud Katwijk bestaat 50 jaar en dat werd gevierd met een Nationaal Klederdracht Festival, in samenwerking met het Noordzee Zomerfestival en de Toeristenmarkt. Een dag vol met o.a. klederdrachten, oude ambachten, muziek en gezelligheid.

Kortom een seizoen waarin we ons al weer vaak hebben gepresenteerd en bekendheid hebben gegeven aan de voormalige Huizer dracht.

*Klederdrachtgroep Huizen
Sandra Scholtz-Bunschoten*

REACTIE OP HET REDDERS OP ZEE

van Lies Schaap (De Ratel, mei 2016, blz. 13)

Klaas Westland maakte ons attent op het feit dat de 'Rub-boot' uit het krantenknipsel niet juist is, het moet zijn 'Kub-boot'. Rubs of ribs bestonden nog niet in die tijd (1860), wel kub-boten die als bijboot van de botter werden gebruikt, vooral bij

de haringvangst. Het krantenartikel was hierin niet helemaal duidelijk. Sandra Scholtz vond tenslotte dat het bericht verschenen was in het Nieuw Amsterdamsch Handels- en Effectenblad van 1 juni 1860, 2e blad. Hartelijk dank! Red.

STICHTING HUIZER BOTTERS

Op 17 september tijdens het Havenfestival Huizen kan men weer een bottertochtje maken. Verder zijn er nog 'opstapavonden individueel' op 7 september en 2 oktober van 18.00 uur tot zonsondergang. Kosten 15 euro,

vrienden van de Stichting 10 euro, vrijwilligers van de Stichting 5 euro.

Aanmelden bij Petra Bos telefoon 06-20069484 of via Facebook Zeilactiviteiten groep.

STICHTING TUSSEN VECHT EN EEM OPEN DAG 1 OKTOBER

Tijdens de Open dag in Weesp van TVE op zaterdag 1 oktober 2016 staan in de ochtend twee lezingen op het programma, terwijl in de middag kan worden gekozen uit drie excursies: (a) bezoek aan de Molen De Vriendschap en rondwandeling door de vesting, (b) vaartocht over de Vecht langs Fort Uitermeer naar Nigtevecht, en (c) rondleiding in het Museum Weesp en aansluitend een stadswandeling.

Nadere informatie en aanmelding via de website www.tussenvechteneem.nl/open-dag/.

Kosten voor de hele dag (inclusief lunch + 2 consumptiebonnen): € 25 voor donateurs TVE en leden van de HK Weesp, € 30 voor overige geïnteresseerden. Voor de vaartocht over de Vecht (excursie b) geldt een toeslag van € 15.

LEERGANG GOOIOLOGIE NAJAAR 2016 - 'WATER TUSSEN VECHT EN EEM'

Tussen Vecht en Eem organiseert samen met *De Vrienden van het Gooi*, *de Stichting Omgevingseducatie* en andere organisaties een leergang gooioologie over Het Water tussen Vecht en Eem. Onderwerpen: hoe is het landschap van Vecht en Eem ontstaan, en wat was de rol van water hierin? Vervolgens menselijke ingrepen: hoe is de huidige waterhuishouding ontstaan en wat zijn daar de kenmerken van? Tenslotte wordt aandacht besteed aan waterflora in het gebied.

Daarnaast vindt er nog een excursie plaats op een nader te plannen zaterdagochtend.

De deelnemersbijdrage bedraagt € 60, inclusief (digitaal) lesmateriaal, bij aanmelding over te maken naar Geopark NL44 RABO 0136458378.

Aanmeldingen via het Geopark Gooi en Vecht in oprichting, o.v.v. 'leergang Water', naam, telefoonnummer en e-mailadres.

Data: woensdagavonden van 19.30 tot 22.00 uur.

- **12 oktober:** Drs. Sander Koopman, Paleogeografie van ons gebied;
- **26 oktober:** Dr. Chris de Bont, Ontstaan & kenmerken van de huidige waterhuishouding;
- **2 november:** Prof. Dr. Wim Weijs, Bijzondere waterflora.

E-mail: info@geoparkgooienvecht.eu
Per brief: Geopark, t.a.v. mw. Hetty Laverman, Valkeveenselaan 48, 1411 GT Naarden.
Nadere informatie bij mw. Hetty Laverman, tel. 06-23618314 of per e-mail h.m.laverman@euronet.nl.

STICHTING STAD EN LANDE VAN GOOILAND

Sinds kort is het mogelijk om donateur te worden van de Stichting Stad en Lande van Gooiland, die is voortgekomen uit de opgeheven Vereniging voor de Erfgooiers en die hun geschiedenis beheert met als doel deze levend te houden. De Stichting doet dit door het (in samenwerking met drie andere organisaties) uitreiken van de jaarlijkse Emil Ludenpenning, het inrichten van tentoonstellingen, het stimuleren van publicaties

over Erfgooiers, onderzoek en het door conservering toegankelijk maken van het eeuwenoude archief. Donateurs betalen jaarlijks € 17,50.

Inlichtingen en opgaven bij de secretaris, E.J. Boeters, telefoon 035-5254053 of via e-mail: info@stadenlandevangooiland.nl.

Website: erfgooiers.com.

100 JAAR MOLEN IN HUIZEN EXCURSIE NAAR HET OPENLUCHTMUSEUM IN ARNHEM

Onze molen die honderd jaar geleden uit Huizen verdween, staat nu in het Openluchtmuseum in Arnhem. In het kader van het Molenproject organiseren de Vrienden van het Oude Dorp in samenwerking met het Huizer Museum en de Historische Kring Huizen op zaterdag 8 oktober 2016 een excursie per bus naar de Openluchtmuseum met een rondleiding speciaal naar de Huizer molen. De rest van de tijd kunt u op eigen gelegenheid genieten van de bezienswaardigheden in het park. De kosten voor de bus, de toegang tot het museum en

de koffie met gebak zijn: Voor Vrienden van het Oude dorp € 12,- p.p.; voor niet-Vrienden met museumjaarkaart € 19,-p.p.; voor niet-Vrienden zonder museumjaarkaart € 27,- p.p. *N.B. De lunch is niet inbegrepen.* Vertrek om 9.30 uur, om 16.30 uur terug in Huizen.

Opgeven door het bedrag over te maken op rekening NL38ABNA0458379778 met vermelding van naam en adres of e-mailadres.

Inlichtingen: info@vriendenvanhetoudedorphuizen.nl

VAN DE DIALECTWERKGROEP

KLAAS SCHIPPER

Derde Dialectendag Noord-Holland in Huizen op 25 maart 2017

De Werkgroep Dialecten in Noord-Holland (DINH) zal op zaterdag 25 maart 2017 een derde dialecten(mid)dag organiseren in Huizen. Voor zover nu bekend zal een achttal presentaties worden gehouden in diverse Noord-Hollandse dialecten, maar er komt ook een bijdrage uit Bunschoten/Spakenburg. Hoewel deze plaatsen in de provincie Utrecht liggen, worden zij als naaste

'buren' uitgenodigd. Nadere informatie en het programma van de middag volgen in de Ratel van december 2016.

Verder doe ik een oproep aan degene die op de laatste ledenavond in mei een pakje boekenleggers heeft meegenomen zonder te betalen, wat niet de bedoeling was. Kosten 2,50 euro voor onze leden, te verkrijgen bij mij, Klaas Schipper.

Óp 't oëgenblik dat ik 't stukkie van de Dialectgroep an 't schrijven bin, kómt de Dialectgroep haast weer bij mekaar. We dooën dat nog ammar elléke maand. 't Is vur de gezelligheid en óm Huizer woorden dee nijt, óm wat vur reejen dan ók, in 't Huizer woordenbook êkómmen binnen, te bespreken.

Dat 'bespreken' gaet as volgt:

Is 't wel een Huizer woord.

Hoo schrijf je dat percies.

Wat betekert 't.

Had tie wel in 't book ëmóttten.

En zoë valt t'r héél wat te verhapstukken over één woord. Mar, zoë óngemerkt, binnen d'r toch héél wat van dee woordjies. We zitten óp 't oëgenblik zoë róngd de vijfenseuветig woordjies. En dan hemmen we oëk nog uitdrukkingen en begrippen, zoe as wij ze ëneumd hemmen. Dat binnen woorden dee alléënic in 't darp bekend binnen. Zoëas 'de klaine jan', 't havenhek' en 't hulletjen', óm mar een paar verbéelden te neumen. An dee lijst kómt vurloëpig nog gien ainde, as je 't mijn vragen. Oëk as je 't mijn nijt vragen, is t'r vurloëpig nog gien ainde an dee lijst.

Óm een verbéeld van een woordje te geven: 'poelen'. Nou kan je je ofvragen of dee nog ëgeten wurren. Nou, ik denk nog zat minsen, as je je bedenken dat 't peultjes binnen. As juillie dat nou lezen en denken ik weet oëk nog wel een woordje of uitdrukking, laet 't dan weten. Een héëleboel minsen weten meer as een paar. Bel mijn, 035-5260066, of méël, Klaas.Schipper@wxs.nl.

Wat of we percies mót de woordenlijst dee we al hemmen en de woordjies dee d'r vast nog wel bij kómmen gaen dooën, is nog nijt zeker. Daer zallen we nog wel een poëssie over strijen, mar ópéénzen wurdt 't bekend ëmaakt. Juillie horen d'r nog van.

*Klaas van IJs van Jaap en
Jannemeut van IJzuk.*

Bakkerij H. Kruijmer B.V.

Specialiteit in Huizer speculaas en ontbijtkoek

Hellingstraat 14 • Huizen
Tel. 035-5253368

KWEKERIJ SPILT

EENJARIGE ZOMERBLOEIERS
& PRACHTIGE BASKETS
UIT EIGEN KWEKERIJ

GROENTE- EN KRUIDEN PLANTEN

RUIM ASSORTIMENT TUINPLANTEN

WWW.KWEKERIJSPILT.NL

Huizerstraatweg 2, 1411 GN Naarden, 035-6949288

ALS U GEEN TIJD TE VERLIEZEN HEEFT...

Als het om uw woning gaat gaan ze bij
Hagedoorn-makelaars nét een stapje verder,
lopen ze nét wat harder. Als dat nét is wat u
nodig heeft bel dan **035-526 69 10**

Eemlandweg 2 | 1271 KS Huizen
T 035-526 69 10 | F 035-526 65 89 | info@hagedoorn-makelaars.nl
www.hagedoorn-makelaars.nl

Damesmode „De Gunst”

*Een vertrouwd adres
in een nieuw jasje.
Een kijkje is zeer
de moeite waard.*

Damesmode „De Gunst”

Lindenlaan 7, 1271 AV Huizen, 035 - 5253747

Frank Walder - Setter Lady - Freya - Sommermann -
Toni - Sylbo - Zerres - Gelco - Freetex - Lebeck

Vleeswaren van **NICO & ALIE KLEIN** Groot in kwaliteit

Kaaphoornstroom 20, Tel. (035) 526 23 15
Beursweg 16, Tel. (035) 525 38 32
HUIZEN

**Donderdag op de markt in Bussum,
Wilhelminaplantsoen.**

**Zaterdag op de markt in Huizen,
Oude Raadhuisplein.**

**40 SOORTEN BONBONS
EN DIVERSE ANDERE
CHOCOLADE HEERLIJKHEDEN.**

IN EEN PRACHTIG AUTHENTIEK PAND OP DE HOEK
HAVENSTRAAT/MIDDENWEG.
KOM KIJKEN EN GENIETEN!

OPENINGSTIJDEN

WOENSDAG	10.00 - 17.30 UUR
DONDERDAG	10.00 - 17.30 UUR
VRIJDAG	10.00 - 18.00 UUR
ZATERDAG	10.00 - 17.00 UUR

INFO@SUIKELASCHUUR.NL
035-7852191

Guido Sterk
Juwelier

Oude Raadhuisplein 3 - Huizen

De gezellige woonwinkel met
gebruikte, maar ook nieuwe
meubels en woon accessoires.

Lindenlaan 25 1271 AV Huizen

T: 035 - 544 85 33 • E: info@deboedelwagen.nl
www.deboedelwagen.nl

VAN DEN TOL

o p t i c i e n s

Oude Raadhuisplein 4, 1271 RH Huizen

Tel. 035 - 525 38 55

plein@varentolopticiens.nl

Oostermeent-Oost 84, 1274 SN Huizen

Tel. 035 - 525 38 53

oostermeent@varentolopticiens.nl

www.varentolopticiens.nl

Traditie in kwaliteit

HAN LANDMAN

TOPSHOE.NL

Lindenlaan 3 • 1271 AV Huizen • tel 035 52 51185

van **Bommel**
SUPERIOR SHOES
SINCE 1734

IETS TE VIEREN?

theater, jubilea, trouwlocatie, bijeenkomsten, recepties

Hellingstraat 9, 1271 VA Huizen

T: 035 525 62 52

E: boerderij@spant.org

I: www.deboerderijhuizen.nl

Westland Verzekeringen
Makelaars in Assurantiën

Golfstroom 18
Postbus 38
1270 AA Huizen
Tel.: 035 5261370
Fax: 035 5240384

Westland Verzekeringen Digitaal
info@westland-verzekeringen.nl
www.westland-verzekeringen.nl

HENDRIK PRINS (1862 - 1947)

EEN MAN EN ZIJN KLEINE KRONIEK

Gooijer. Jacob en Willempje kregen zeven kinderen.

Lijsje (1823 – 1865)

Aaltje (1825 – 1910)

Pieter (1826 – 1906)

(zie: De Ratel sept. 2009)

Gerritje (1829 – 1902)

Marretje (1831 – 1904)

Dirk (1834 – 1893)

Cornelis (1838 – 1863)

Zoon Dirk Prins was ook visser van beroep en voer op de HZ 2. Hij trouwde op 1 september 1861 met Aaltje van den Born. Van zijn huwelijksdag is in de familie een verhaal bekend.

“Zij huwden op dezelfde dag als Jan Albert van den Born en Marretje Prins, en waren

Wie kennis heeft van foto's van het oude Huizen en vooral van de haven zal op verschillende foto's Hendrik Prins wel eens gezien hebben. Althans, hij staat op een aantal afgebeeld. Dat wil natuurlijk nog niet zeggen: hij is herkend.

Wie was Hendrik Prins? Voor ons – in de familie – ome Henk, omdat mijn moeder hem zo noemde. Voor mij was hij dus een oudoom. Op deze foto, links, zittend op de z.g. liggende doft, achterin de schuit.

Vader Dirk

Eerst een stukje genealogie.

Hendrik Prins was de oudste zoon van Dirk Prins en Aaltje van den Born. Dirk Prins was een zoon van Jacob Prins. Jacob (1793 – 1870, foto) was visser en later de eerste havenmeester van Huizen.

Hij trouwde op 18 mei 1822 met Willempje

dus om en om broer en zuster. Dikwijls trouwde men op zaterdag om ongeveer drie à vier uur in de middag en dan 's zondags in de kerk. Op de dag van het huwelijk kwamen zij, lopend, uit het gemeentehuis terug toen er een verschrikkelijk donkere lucht hing. Iemand waar ze langs kwamen, of een familielid, maande ze erg aan om vooral gauw thuis te zien komen:

“Loëpen..., loëpen...!!!”

Er brak toen een geweldig onweer los, gepaard gaande met hagel. De hagelstenen waren zó groot dat de boeren, die op de meent aan het melken waren, de emmers melk leeg lieten lopen en de emmers omgekeerd op hun hoofden zetten om zich te beschermen tegen de hagel.”

Het is opmerkelijk dat Dirk Prins zijn vrouw niet zocht en vond in de kleine kring van de families die aan/bij de (latere) Vissersstraat en Botterstraat woonden. De familie Van den Born woonde aan de Voorbaan, veel meer in het centrum van het dorp. En het waren geen vissers maar molenaars en grutters. Maar ... het kan ook anders zijn gegaan. Want de twee jaar oudere broer van Aaltje, Jan-Albert, koos als vrouw één van de zus-

sen van Dirk, Marretje Prins. Jan Albert zal daar wel thuis gekomen zijn, in het gezin Prins. En daar ook Dirk hebben ontmoet. Misschien is Dirk wel eens meegegaan naar de familie van den Born. En vond daar Aaltje. Wie was de eerste? We weten het niet. Maar deze broers en zussen trouwden wel op dezelfde dag. Hierboven is het verhaal verteld. Dirk en Aaltje kregen ook zeven kinderen: Hendrik, Willempje, Jacob, Zwaantje, Lijsje, Wijmpje en Cornelis.

Aaltje Prins-van den Born wordt maar veertig jaar! Zij sterft in 1875 aan longontsteking en haar gezin, waarvan de jongste – Kees – slechts ruim één jaar oud is, blijft moederloos achter. Vader Dirk is als visserman de hele week op zee. De oudste dochter Willempje – Wim genoemd – is dan 11 jaar en moet het huishouden beredderen.

Van Aaltje hebben we alleen een handtekening onder haar huwelijksakte. En ik haar naam!

Zo zijn we nu aangekomen bij Hendrik Prins. Ook hij wordt visser, varend bij zijn vader op de HZ 2. Henk – zo noem ik hem nu maar verder – blijft ongehuwd. Evenals zijn jongste broer Kees. Zij wonen allebei in bij het gezin van hun zuster Lijsje Koeman-Prins, die was getrouwd met Klaas Koeman en twee dochters had, en woonde aan de Visserstraat 80 (toen nog A 95).

Dat is toch niet zo eenvoudig geweest, met z'n zessen – waarvan vier volwassenen – te wonen in dat kleine huisje aan de Visserstraat. Dat bestond uit niet meer dan het zogenaamde 'hok' (keukentje), waar je binnenkwam en een 'haerde' was, een woonkamer met twee bedsteden en een slaapkamertje met twee bedsteden. Natuurlijk scheelde het wel dat door de week de drie mannen naar zee waren.

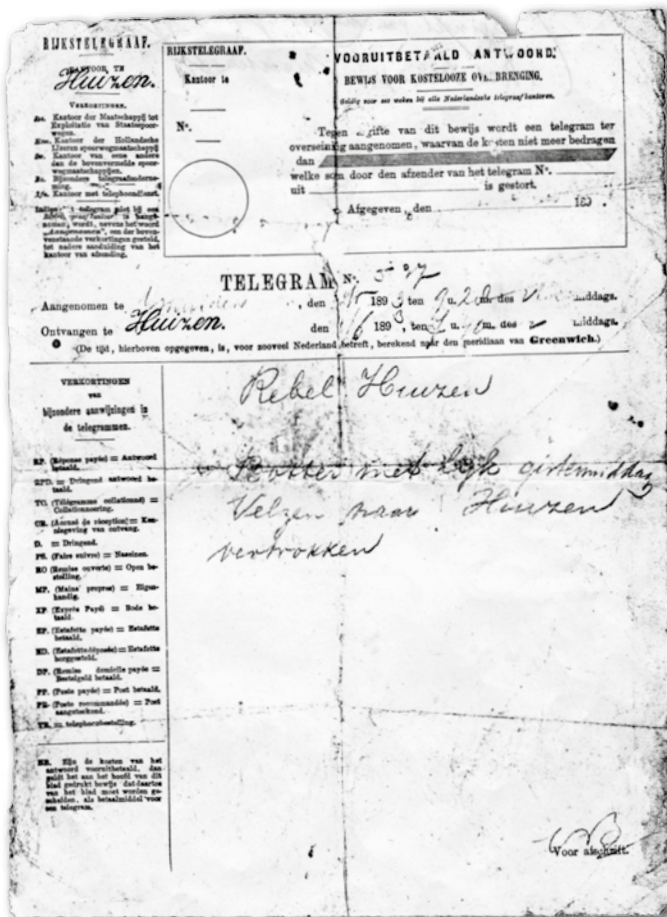
Zoon ziet zijn vader verdrinken

Als visserman was Henk, zo was de mening in de familie, een beetje erg voorzichtig. Hij was zeker niet de eerste die in het voorjaar weer naar zee ging en gauw erbij om in het najaar weer thuis te blijven. Maar ja, wie weet, had het beroep ook niet echt zijn hart. En kiezen was er niet zo zeer bij. Als je vader visser was, dan werd jij het ook. Angst voor het water? We weten het niet. Maar wel dat hij zijn vader voor zijn ogen had zien verdrinken, in 1893. Dat gebeurde in de buitenhaven van IJmuiden. Vader Dirk Prins zou de lantaarn voor op de plecht van de schuit aanbrengen en viel daarbij overboord. Vissers konden meestal niet zwemmen en zwaar gekleed als ze waren konden ze dan zomaar verdrinken. Een poging van zijn zoon Henk om hem te redden mislukte. Aangrijpend is vervolgens ook dat zoon Henk het lichaam van zijn overleden vader zelf op hun schuit naar Huizen heeft moeten varen. Er is een telegram hierover verzonden (door politie of havenmeester?) aan de begrafenisondernemer Rebel in Huizen. Heeft Henk over het gebeurde op de vorige dag ook getelegrafeerd? Dat weten we niet.

De tekst luidt:

*Rebel Huizen
Botter met lijk gistermiddag
Velzen naar Huizen
vertrokken*

Dit opgevouwen papiertje heeft hij altijd bij zich gedragen, 54 jaar lang. Ontroerend.

Aan de wal - zijn aantekeningen

In 1932 ging hij voorgoed aan wal, 70 jaar. Toen in oktober 1940 zijn zus Lijsje overleed verhuisde ome Henk naar zijn andere zuster: Zwaan en Hein Rebel ('Hein van Gijs', schilder aan de Koningin Wilhelminastraat). Hij stierf op 28 april 1947.

Henk Prins was vrijwel dagelijks op de haven te vinden. Hij heeft daar heel wat afgepraat met zijn beroepsgenoten en met ieder die graag even naar de haven ging. Ook met mensen die niet in het dorp woonden. En steevast was er dan zijn vraag: "Waar kom je vandaan?"

Maar behalve praten deed hij ook nog iets anders. Hij hield een aantekenboekje bij en dat is bewaard gebleven. (Was zijn grootvader – Jacob Prins – hem een voorbeeld? Die hield er immers ook een aantekenboekje op na. Zie de Ratel 2004, Dick Schaap).

Het boekje is door Ome Henk zeer geregeld bijgehouden, soms dagelijks, vanaf maart 1933 tot september 1946. Verreweg het grootste deel van zijn aantekeningen gaat over het weer. Daarnaast heel veel vermeldingen van mensen die waren overleden/begraven, bijna dagelijks. En over de

salonboot "De Volharding" die naar Marken en Volendam voer of naar Urk en hoeveel mensen er – ongeveer – mee waren gegaan.

Naast de genoemde aantekeningen komt er ook wel een aantal anderssoortige in zijn boekje voor. Hier volgt een selectie in de originele spelling. [De tussen vierkante haakjes geplaatste zinnen en/of woorden zijn verklarend bedoeld]

Het begint met:

"H. Prins oud 70 jaar [Zijn naam H. Prins komt onderaan vele bladzijden voor, ook vaak met zijn geboortedatum 21 juni 1862.]

8 Maart 1933 zomerweer Zoomer in Maart - mooi warm weer - 25 April brand bij Kor Rebel - 26 April stemmen - Gradus van Wouter sterft - nog niet in zee - 12 gulden gehaalt - 30 April nieuwe domine Bouthoorn oude Bouthoorn bevestigd - 29 Mei ouderdomsrente gehaalt - 2 stoomboten varen op IJselmeer vroeger Zuiderzee - Geert van Dina begraven

2 Pingsterdag boot vol naar Volendam en Marken 2 dag na pinkster sterft Jakop Schaap [dat moet Jakob 'potloodje' geweest zijn]

Wim komt over [Wim was zijn oudste zuster. Mutsenwaster. Zij woonde toen al sedert jaren in bij haar dochter en schoonzoon: Aaltje van Amstel-Vlaanderen en ds. Jan van Amstel, in hun respectieve pastorieën. Toen in Voorthuizen.]

Zaterdag 9 juni wort Jakop Schaap begraven. - Woensdag 27 juni Heintje Koeman ondertrout [mijn moeder]

2 Augustus 1933 uitgeteekend op de Haven [met uitgetekend bedoelde hij gefotografeerd; zie ook Woordenboek Huizer Dialect]

7 personen verdrongen in de auto bij purmerend in den nacht, 3 van een gezin

1933 1885 4 December sterft Jacob Prins oud 19 jaar 48 jaar geleden 1885 [dit betreft zijn jongere broer Jacob]

1934 19 Januari Jakop Koeman gaat naar Hilversum naar het ziekenhuis. Dooi weer -

Geweldige Aardbeving in Engels indië 10duizend dooden

6 Maart sterft Jannetje Prins 74 jaar [Waarschijnlijk een dochter van Piet Prins en Geertje Westland. Leeftijd klopt nagenoeg]

Hij vermeldt het sterven en de begrafenis van koningin Emma 75 Jaar en later van prins Hendrik. 19 April Beurtschip zinkt bij Amsterdam - 30 mei 1

Henk Prins (links) en o.a. zijn broer Kees (midden, met pijp) op de haven.

gulden gehaald bij Speets [iets dergelijks schrijft hij nog wel vaker, waarschijnlijk bedoelt hij het presentiegeld voor het bijwonen van de jaarvergadering van de Erfgooiers Stad en Lande van Gooiland. Hendrik Prins was dus Erfgooiër.]

29 Juny Verdronken Meeuwis Honing bij de haven - 30 Juny gevonden door zijn vader - 12 September gevaren naar Hoorn - zomer weer - 70 man aan boort - 15 September naar Harderwijk - Aaltjes gegeten - 9 October De Koning van Servië doot geschoten - 10 October grind gehaalt aan de zee - 22 October Pieter Vlaanderen verstandeloos naar Amersvoort - mooie dag - zomer weer - aardappelen gekregen - 2 November onweer en sneeuw

1935 2 Januari begraven Haafkens Hoofd der Christelijke School - 12 sneeuw Ds Lans 25 jaar domine - 16 Februari stormweer - 17 2 personen van de pier afgewaaid IJmuiden - 10 April 7 personen verbrand in een vliegtuig een zoon van Burgemeester de Vlucht begraven in Amsterdam

- 17 Juny stemmen gemeenteraat Staalman 1100 stemmen - 16 July verdronken Pieter de Graaf bij de haven door het zwemmen - 1-8 Augustus warm en stil - booten vol - 6 Oktober oude tijd - 10 Oktober storm en regen. 3 jaar aan de wal -73 [jaar] - 17 December nieuwe schuit gaat uit de loods bij Joost Kok – de helling is verkocht aan de Balatum fabriek, voor Durgerdam

1936 8 Januari woensdag maansverduistering Volle maan - 26 Januari Klaas Kos krijgt een toeval in de kerk - 20 Januari sterft Pieter de Graaf - een uur later de Koning van Engeland - woensdag 13 Februari Ds Holland nieuwe kerk stijf vol [Dan schrijft hij twee pagina's vol met de namen van zijn ouders, plus sterfjaar. Ook van zijn broers en zusters, met sterfjaar. En gaat weer over tot de orde van de dag:]

1 Juny Pinksterdag Volharding naar Enkhuyzen 100 man aan boord
zondag 21 Juny Overleden Jan Rebel (Jan van Koen) kleermaker en barbier 74 jaar oud. - Warm

en heet zomer weer. - Ongeluk met de Gooyze tram 1 dood 2 zwaargewond. - H. Prins 74 jaar 8 September verloving van Prins Berhart met Prinses Juliana

Verjaardag 27 Oktober van Weimpje Prins, gestorven 8 jaar oud. 1936 was zij 65 jaar. [Dit slaat dus op zijn jonggestorven zusje. Eigenlijk roerend, deze vermelding, na 57 jaar.]

Woensdagavond 18 November 's avonds 9 uur word domine Batelaan onwel - 1 week later sterft hij, maandag 30 November begraven

1937 feest van Prinses Juliana met Prins Bernhart, koud weer - Maandag 18 Januari Dirk Prins was vandaag 104 [jaar] oud [Hier memoreert hij zijn - in 1893 verdrongen - vader.]

Zondag 24 Januari K. Prins 63 jaar. [dit was zijn broer Kees] 26 Januari dikke sneeuw

1 Februari Jak Koeman is 73 jaar oud. - 1 Maart dood gereden schooljuffrouw - 9 Juny onweer hele nacht regen. Lambert Schaap 30 jaar oud. - 29 Augustus [moet July zijn] donderdag naar het eiland Urk, 60 man aan boord, H. Prins, Jakop Zeeman, Jan Vlaanderen, Lambert Schaap en anderen, mooi weer, half 7 in de haven

25 Augustus Vliegenier gedaalt op de Meent door de mist - 11 September aal gegeten zaterdag

1938 27 Februari Ds Koolhaas komt hier - 22 Maart zomer weer Paarden eten het gras - 27 April Gosen Rebel verongelukt onder de tram. 1 [dag?] later sterft hij in de Majelle 4 jaar oud. - 1 Juny donderbui G van As liep de woning onder - 1,2,3,4 Augustus warm en heet - zendingdag - booten vol - veel onweer met ongelukken branden enz.

1898 - 1938 Koningin Wilhelmina 40 jaar geregeert - groot feest in het hele land 7 en 8 september

1939 Plotseling overleden mijn neef Rut Vos bijna 80 jaar 28 Januari - 19 Juni Lambert Schaap komt in de raad. 400 Stemmen

1940 18 Januari jaardag van Dirk Prins [dat was zijn vader - 47 jaar geleden, in 1893, verdrongen. De man zou in 1940 104 jaar zijn geweest.] donderdag 10 Mei oorlog. [...] Helder gebombardeerd, Rotterdam gebombardeerd. Wij zijn knegten van Duitsland. - Overleden Lijstje Prins, 3 Oktober 70 Jaar en 7 maanden. Begraven 8 Oktober Mooi weer dinsdag

1941 2 jongens verdwaalt op het ijs door de mist - 2 Juli Biddag in de Nieuwe Kerk. Oorlog met Rusland. - 1 December plaatse geld betaalt - 2 kersdag sneeuw - Gld 700,90 [??] voor de schuld van de kerk

1942 14 Maart strenge vorst, de sneeuw legt al 10 weken - 31 Maart Regen en wind 3 maanden niet geregend - 23 July regen en storm - naar Hierden Harderwijk met de auto - 8 uur thuis

1943 Maart de klokken uit de kerk gehaalt oud en nieuw. - 22 July 2 mensen verdrongen - een met de boot - de andere met zwemmen - Schaap en Klein - 36 jaar en 20 jaar - maandag 24 September verdrinkt D Hogenbirk en zijn zoon J Hogenbirk bij Muiderberg Donderdag (20 Januari) begraven Jakop Zeeman 46 jaar.

1944 Maandag 24 Januari 1944 Kornelis Prins 70 jaar. - Februari 500 doden in Nijmegen om 1 uur in den middag - zaterdag begraven. - 30 Februari [??] Lambert Schaap met Heintje in de sloot bij Bunschoten [oorzaak: gebroken stuur van de auto]

1874 [moet zijn 1875] 9 Mei sterft Aaltje van den Born egtgenoot van Dirk Prins 40 jaar oud ik was toen 12 jaar oud [dit gaat dus over zijn moeder] Vrijdag 21 April Duitsers in huis. - 15 Augustus droog weer Vliegtuig neergeschoten bij Soesterberg - 7 September stormweer al de appelen afgewaaid

1945 10 September zomerweer [bijzonder is dat hij niets schrijft over de Bevrijding]

1946 zondag 3 Maart gestikt in het gas Lambert Schaap op de haven [dat was de havenmeester] Laatste aantekening 1946 4 September sterft Gijsbertje van As doot op haar bet aan een hartkwaal 58 jaar oud H. Prins 84 jaar."

Dit is slechts een greep uit het totaal van de aantekeningen.

Henk heeft nooit kunnen denken dat er voor zijn aantekeningen nog eens belangstelling zou bestaan. Hij had geen nageslacht, maar we denken zodoende toch aan hem.

Lies Schaap (Lijsje Aaltje)

Ede

GEVELSTENEN IN HUIZEN

Landgoed Oud-Bussem en Huize de Valk

Henk Schipper

In het boek *'Gevelstenen in Huizen'* werd het al gezegd: het is niet volledig. Na de uitgave zijn een aantal stenen gemeld, die er niet in staan. Als aanvulling noemen we er hieronder twee.

Landgoed Oud-Bussem

De eerste is te vinden aan het grote huis Oud Bussem aan de Flevolaan 69. Op blz. 155 van het boek is het landgoed al genoemd. Het ging daar over de naamstenen in de pilasters bij de ingang. Hier gaat het over een stenen plaquette aan de noordwestelijke hoek van het hoofgebouw rechts van de deur. De inscriptie is als volgt:

M.C. van Leeuwen Boomkamp
26 augustus 1930

Zoals op blz. 155 werd vermeld was Pieter van Leeuwen Boomkamp (1871-1956) de opdrachtgever voor de bouw en later de bewoner van het huis. Hij was een rijk zakenman en directeur van een aantal cultuurmaatschappijen in Nederlands Indië. Hij was voor de oorlog al Duitsgezind en bleef dat ook tijdens de oorlog. Ook een aantal van zijn acht kinderen gingen daarin mee. Zijn jongste dochter heette Maria Catharina (geb. 1920). Zij legde de eerste steen in 1930. Gezien de schrijfwijze van 'augustus', zonder hoofdletter, lijkt het echter dat de steen niet origineel is. Bij navraag bleek dat inderdaad het geval te zijn.

Maria Catharina mocht op haar tiende verjaardag de eerste steen leggen. Op de steen stond naast de naam en datum een spreuk: SI DEUS PRO NOBIS, QUIS CONTRA NOS (Als God voor ons is, wie zal tegen ons zijn) uit het Bijbelboek Romeinen 8:31.

De ingang van het huis Oud Bussem. Rechts op de hoek van de gevel de steen.

Na de bouw ging de familie Van Leeuwen Boomkamp in het huis wonen. Na 1945 kwam een belangrijk deel van de bezittingen van Pieter van Leeuwen Boomkamp in handen van de van de Staat. De familie verdween uit Oud Bussem, uitgezonderd een kleinzoon van Pieter: D.C. van Leeuwen Boomkamp, kweker, die enige tijd in het huis Flevolaan 57 woonde.

Het huis was staatseigendom en werd beheerd door de Dienst der Domeinen. Het werd verdeeld in appartementen en verhuurd. In 1950 werd er een buitenkliniek voor zieke kinderen geopend door de kinderarts Professor Dr. Simon van Creveld. Dit gebeurde in tegenwoordigheid van veel autoriteiten. Dr. Van Creveld was verbonden aan het Wilhelmina Gasthuis in Amsterdam; in 1964 begon hij een kliniek voor kinderen met hemofilie. Deze tweede kliniek werd door koningin Juliana geopend. Er werd een nieuwe vleugel aan het huis gebouwd.

Dr. Van Creveld deed baanbrekend onderzoek naar hemofilie bij kinderen. Hij publiceerde veel over zijn bevindingen en was internationaal bekend. Hij was van Joodse komaf en werd tijdens de oorlog gevangen gehouden in concentratiekampen. Hij is in 1971 plotseling overleden. In 1976 werd de hemofiliekliniek in Oud Bussem gesloten en overgeplaatst naar Berg en Bosch in Bilthoven. De eerste steen was voor Dr. Van Creveld waarschijnlijk een ergernis vanwege het oorlogsverleden van de Van Leeuwen Boomkamps.

Troffel waarmee de 10-jarige Maria Catherina de eerste steen in metselde en later ook een steen in de gevel van haar eigen huis.

Hij heeft de tekst van de steen laten wegbeitelen tot ongenoegen van de steenlegster.

Sinds 1992 is het huis in eigendom bij SAS Institute. Dit bedrijf heeft het pand prachtig gerestau-

reerd. Bij de restauratie werd op verzoek van de heer J.K. Verloop de huidige steen geplaatst. De heer Verloop was sinds 1949 de echtgenoot van Maria Catherina. Hij was in zijn werkzame leven kapitein bij de het Korps Mariniers.

BRONNEN:

- Melkerij Hofstede Oud-Bussem door A.C.J. de Vrankrijker in TVE sept. 1987
- Huizer Courant: 20-7, 10,24 en 31-8-2006. 30-08-2008, 22-7-2010
- Woonbode 18-10-1992, 17-4 en 7-4- 2001, 25-10-2012
- Gooi en Eemlander: 26-10-1950, 12-03-1998, 24-12-2003, 28-04-2010
- Goois Leven: 20-03-2013
- Krantenknipsels: 22-06-1972, okt. 1974, 1975, 1976, apr. 1977, 2-9-1978
- Mw. Caroline Banki, Mw. M.C. Verloop-van Leeuwen Boomkamp
- De Waarheid 09-10-1975, De Telegraaf 21-02-1976

Huize de Valk

De tweede steen bevindt zich aan het woonhuis aan de Valkeveenselaan 26, in de top van de voorgevel waarop een valk is afgebeeld.

Huize De Valk, een naam gerelateerd aan Valkeveen, heeft een grote gevelsteen, waarop de vogel is afgebeeld. Het huis is een villa met 14 kamers, in 1916 gebouwd door de bekende architect K.P.C. de Bazel. De Bazel (1869-1923) was een versieringskunstenaar, meubelmaker en architect. Hij was gemeente-architect in Bussum. Huize de Valk was niet het enige ontwerp van De Bazel aan de Valkeveenselaan. Hij ontwierp ook villa 't Beukenootje en de brug over de zanderijsloot.

De eerste eigenaar van het huis was Klaas Tjebbes. Hij kocht het perceel grond van mevrouw Van Woensel-Kooy- Mijnsen. Ook verkreeg hij daarbij het recht van weg over de Roelofslaan. Deze weg, die later de naam Valkeveenselaan kreeg, was toen nog particulier bezit, maar werd in 1921 aan de gemeente Naarden verkocht. Het

huis kreeg het adres Roelofslaan 4. Klaas Tjebbes werd al genoemd op de gevelsteen in het theater van de Plankeniers in Oud Bussem (zie blz. 156 van het boek). Er werd ten onrechte gemeld dat hij in Naarden woonde, dit stuk van de van de Roelofslaan ligt nog in de gemeente Huizen. In 1925 werd het huis met de inboedel geveild. Dit was 'wegens vertrek naar Amerika'. Feitelijk vertrok de heer Tjebbes toen naar Zweden.

De nieuwe eigenaar was Peter William Fürst. Volgens een overlijdensakte woonde hij er in 1928. Fürst was een uit Amsterdam afkomstige koopman. Volgens een artikel in de Gooi en Eemlander diende het huis als pension voor leden van de Theosofische Broederschap. Tot 1964 werd het huis bewoond door de familie Fürst, het laatst door Otto Maximiliaan Hofland-Fürst. In 2015 werd het huis voor het laatst verkocht.

BRONNEN:

- Gooi en Eemlander 06-08-1921, 15+30-03-1926, 15-12-1928
- De Bel 04-09-1925
- De Omroeper 04-1993: De Roelofslaan 1838-1922 door H. Schaftenaar
- Archief genealogie Historische Kring Huizen

WEGGEPEST

Ruzie binnen het Huizer dorpsbestuur (1644-1650)* - deel 3

Hans Mous

In de Ratel van februari 2016 zijn we begonnen met het artikel van Hans Mous over de perikelen in het Huizer dorpsbestuur in de periode 1644 - 1650. Hieronder volgt deel 3. Red.

Een kortstondige dynastie

De opvolger van Claes de Swart heette ... Claes Jansz Swart. Eerst denk je dat er tot 1656 domweg niets veranderd is. Maar in 1651 werd Claes de Swart *oude schout* genoemd. En in een akte van 29 maart 1654 kwamen zowel Claes Jans Swart, schout, als Claes de Swart, oude schout, voor. En mocht dit nog niet genoeg zijn: op 24 oktober 1721 verklaarde de bejaarde Maria de Swart, dochter van Claes de Swart, dat haar vader was opgevolgd door Claas Jan Swarten.²⁶ Anders dan zijn voorganger was Claes Jansz Swart een inheemse Huizer. Zijn vader was al schepen geweest en dus behoorde hij tot de elite van het dorp. Behoorde hij ook tot de tegenstanders van zijn voorganger? Je zou het zomaar denken.

In 1651 vond er een opmerkelijk incident plaats, waarbij beide Claesen betrokken waren. Claes de Swart liet een kastanjebruin blespaard overbrengen naar zijn stal. Het is niet duidelijk wie de eigenaar van dit dier was. In 1651 verklaarde de Utrechtse steenkoper Joannis vander Weijde dat het *zijn* paard was, maar in 1707 verklaarde dochter Maria de Swart dat het paard van haar vader was geweest. Het paard was uit de stal losgebroken en door het dorp gedraafd, achterna gezeten door de voormalige schout en enkele Huizers. Waarschijnlijk heeft het dier de meent bereikt, want kort daarop werd het in beslag genomen en ten overstaan van de schepenen bij opbod verkocht. Ook de (nieuwe) schout was hierbij aanwezig, want hij was, zoals eerder gezegd, bij dit soort gelegenheden de afslager. De reden voor de inbeslagname en verkoop was dat de eigenaar, Claes de Swart, geen erfgooiër was en daardoor geen recht had om op de meent dieren te weiden.²⁷ Was dit nu een simpel juridisch verhaal of was het ook 'oude schoutje pesten'?

De pest had in 1656 het laatste woord in dit conflict. Met ijzeren onpartijdigheid eiste de zwar-

**Met toestemming overgenomen uit Tussen Vecht en Eem, 33e jaargang nr. 3, september 2015*

te dood in dat jaar het leven van zowel Claes de Swart en diens echtgenote als van Claes Jansz Swart.²⁸ De laatste werd opgevolgd door zijn broer, Elbert Jansz Swart. Deze overleed in 1664 en werd opgevolgd door Jan Lambertsz Swart, een zoon van de derde broer Swart. In 1673 bleek Jan Lambertsz geen schout meer te zijn. Ruim twintig jaar heeft de familie Swart het schoutsambt in handen gehad. Hoe kon dit gebeuren en waardoor is er hieraan een eind gekomen? Misschien is het geen toeval dat in dezelfde tijd in Blaricum een dynastie gevestigd werd (zij het dat die laatste langer duurde). We zagen al dat baljuw Gerard Bicker geen krachtfiguur was. Mogelijk was hij niet opgewassen tegen de eigengereide Gooiers, of vond hij het domweg te veel moeite om tegen hen in te gaan. De dood van Jan Lambertsz in 1673 gaf de nieuwe baljuw, Nicolaas van Vlooswijk (1638-1674), de kans om deze opkomende Huizer dynastie een halt toe te roepen. Of de plundering van Huizen door de Fransen in 1673 en de daaropvolgende vlucht van veel inwoners hierbij nog een rol gespeeld hebben, blijft gissen.

Een uniek geval?

De dood had zowel de oude als de zittende schout met zich meegevoerd in de Huizer do-dendans van 1656. Voor hun nakomelingen was de nasleep hiervan nogal verschillend. De familie Swart behield haar bezittingen en gedurende twintig jaar het schoutsambt. De nabestaanden van Claes de Swart moesten tussen 1656 en 1658 nog zo'n 1500 gulden ophoesten (een enorm bedrag in die tijd): vijfhonderd gulden aan de kinderen van de gerechtsbode van Naarden en meer dan duizend gulden aan niet afgedragen opbrengst van de impost op het bier. In 1658 verkochten de curatoren de boedel van de ex-schout en losten daarmee de schulden af. De kinderen van Claes de Swart bleven in Huizen wonen. Het lijkt erop dat ze gerespecteerde inwoners van het dorp waren (geworden?). Zoon meester Claes de

De 'Gave Gods'²⁹

De pest hoort voor ons gevoel in de Middeleeuwen thuis. In de waanzinnige veertiende eeuw met zijn oorlogen, hongersnood, flagellanten en geloof in Joodse complotten. Niet in onze Gouden Eeuw, met zijn Rembrandt, VOC, jongens van Jan de Witt en van Michiel de Ruyter. Vergeet het maar. In ons land kwamen in de zeventiende eeuw verschillende pestepidemieën voor, waarvan de voornaamste in 1663-1664 was. Ze waren niet zo omvangrijk als de grote epidemie van 1348-1350, toen een derde van de Europese bevolking omkwam. Maar het aantal slachtoffers van die latere pestuitbraken kan toch niet kinderachtig worden genoemd. In Amsterdam stierven in 1663-1664 bijna 25.000 mensen aan de 'Gave Gods'.

De epidemie van 1654-1656 eiste minder slachtoffers dan haar opvolger. Toch sloeg ook deze keer de pest flink toe. Vooral in 1655. In Amsterdam waren er in dat jaar 13.000 doden, bijna 10% van de bevolking. In Leiden en Alkmaar was het percentage bijna net zo hoog. Ook buiten Holland en Utrecht heerste de ziekte: in Leeuwarden, Zwolle, Deventer en Harderwijk. In Hattem zou een derde van de bevolking zijn omgekomen. Maar al deze cijfers halen het niet bij het cijfer dat voor Huizen genoemd wordt: bijna de helft van de inwoners. Een ander verschil: de meeste slachtoffers in Huizen vielen in niet in 1655, maar in 1656.

Lambert Rijksz Lustigh, de eedergenoemde Huizer schepen en chroniqueur, is net in dat jaar 1656 geboren. Uit eigen ervaring wist hij er daardoor niets van, maar hij moet heel wat mensen hebben gesproken die de epidemie hadden meegemaakt. Hij schreef er in 1719 als volgt over: *In 't Jaar 1654 met het begin van de maant sebtember ende het gehele Jaar 1655, alleen 's winters niet ende dat tot de maant van november 1656 toe, doen sterven alhier tot Huijsen ontrent agt hondert menschen aen een swaare besmettelijke pestilentie.* De schatting van Lustigh wordt ondersteund door een verklaring uit 1657 in de schepenrol van Huizen: namelijk dat een zekere Jannetje Dircks het jaar tevoren *sieck lagh aen de peste die doen ter tijdt in den voorsz dorpe soo hevich in swangh ginck dat bijna de helft van de inwoonders daer van sijn gestorven.*³⁰

Wat Lustigh beschrijft, moet de builenpest zijn geweest: *de luijden kregen het eerst met pijn in 't Hooft en wierden genegen tot slapen, ende met koude aengedaan sijnde, gingen sij te bedde leggen, ende daar op kregen sij roode paarse vlacken, en de swartagigh wordende, soo was dat een waar teken, dat sij haast souden sterven, gelijk geschiede.* Opmerkelijk is de plaats waar in Huizen het eerste slachtoffer viel: *...dat in 't Huijs daer Jegenwoordigh Herbergh wort gehouden en de Blauwe Sterre uijt hangt, aldaar eerst een dogter van Jan Wijgertsz genaamt Neeltje aen de pestilentie quam daer aen te overlijden. De Blauwe Starre was al rond 1650 een herberg.* Hier werden de vanuit Amsterdam op Huizen per schip aangevoerde goederen als regel eerst naartoe gebracht en vervolgens door de eigenaren opgehaald. Het is dus heel goed mogelijk dat de pest vanuit Amsterdam geïmporteerd is.

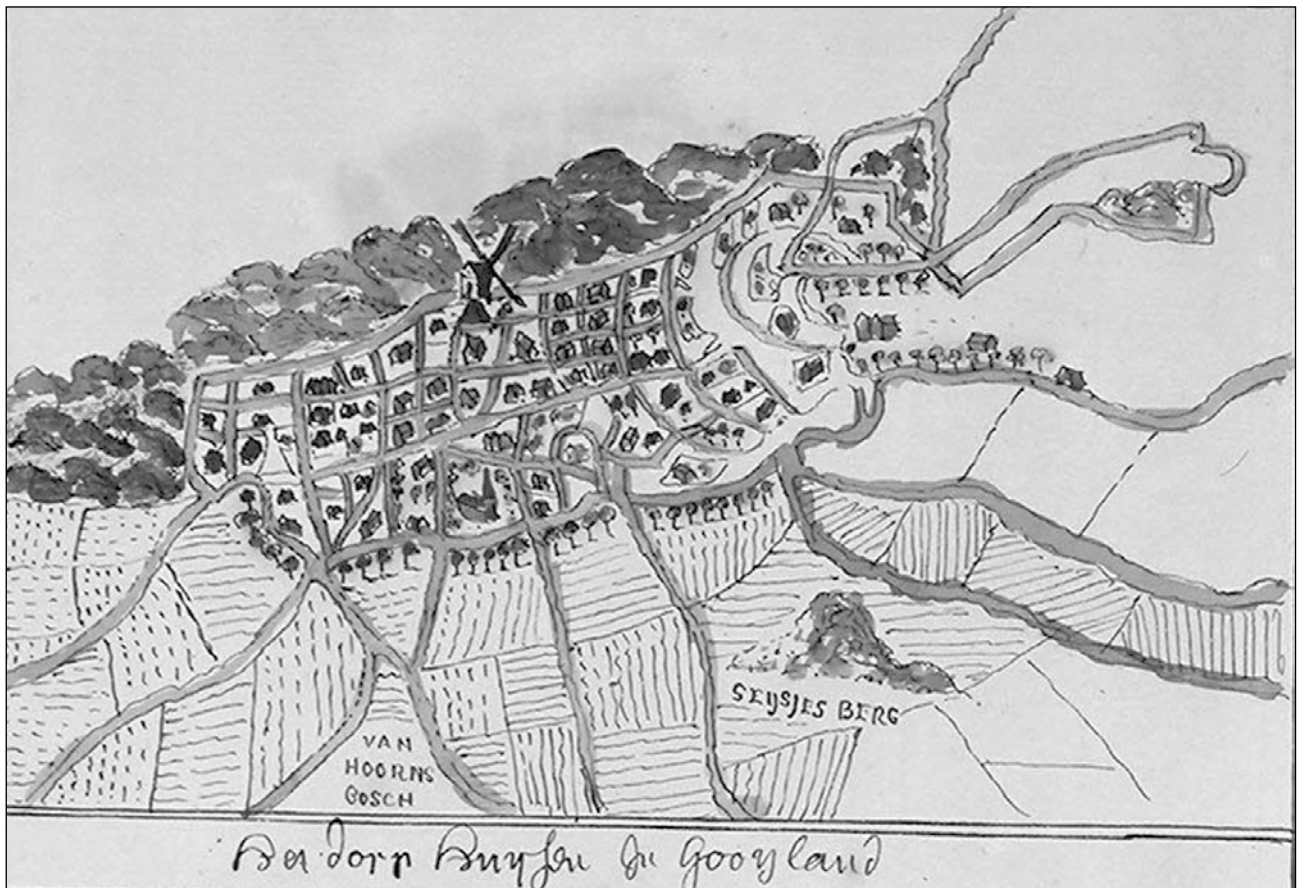
In 1656 vielen de slachtoffers ook onder de Huizer elite: Lambert Jans Swart, broer van de toenmalige schout (en oud-schepen), met vier van zijn zes kinderen; Pieter Gerberts Cruijff, oud-schepen, en waarschijnlijk ook zijn vrouw en kinderen; de vrouw en zeven kinderen van Fijtus Hendricksz, een rijke doperse ondernemer; Gijsbert Jacobsz Backer, de dorpssecretaris.³¹ Ook de vroegere schout, Claes de Swart en diens echtgenote, en de nieuwe schout, Claes Jansz Swart, behoorden tot de slachtoffers. Het mag een mirakel heten dat het dorpsbestuur min of meer is blijven doordraaien. De nieuwe schout, Elbert Jansz Swart, en de schepenen bleven hun werk doen, in elk geval tot 1 september 1656. In de herfst en vroege winter van 1656 zijn er geen aantekeningen in de schepenrol gemaakt. Mogelijk was het bestuur toen tot stilstand gekomen.

De pest bleek geen hinderpaal voor een knallende dorpsruzie. In april 1656 kwam een delegatie van de Huizer kerk de classis om hulp vragen in een financiële kwestie. In 1640 hadden de kerkmeesters door middel van een obligatie geld geleend om de rekening van de herbouw van de kerk te betalen. Dit niettegenstaande de waarschuwing van Pieter Gerberts Cruijff, dat zij hiermee het *heele dorp in swaricheijt brengen* zouden. In juni 1656 rapporteerden de bemiddelaars van de classis dat *ter occasie van dese saake groote onrust en twist was ontsteken.* Hun bemiddeling had niet het gewenste effect gehad, *soo droevig dattet stond tot Huijsen in onlust en onrust.* Uiteindelijk bleek er maar één remedie te zijn: de zaak werd voorgelegd aan de Gecommitteerde Raden. En dus togen de Huizers weer naar Den Haag, op het hoogtepunt van de pestepidemie. De afloop is mij niet bekend.³²

Swart was gedurende een groot aantal jaren de dorpschirurgijn van Huizen. Dochter Maria werd negentig jaar oud en werd op hoge leeftijd regelmatig opgeroepen als getuige van gebeurtenissen van tientallen jaren geleden.

Al eerder heb ik verteld dat het ontslag van een schout zelden voorkwam. Hoe uniek was nu het conflict van 1644-1646 in Huizen? We zagen

dat er in de Gooise dorpen vaker conflicten waren tussen de schout (een buitenbeentje en een zetbaas van de baljuw) en de dorpsgemeenschap, vertegenwoordigd door de schepenen. P.C. Hooft beseftte dat zijn eigen gezag ondermijnd werd als hij een schout liet vallen. Dat laatste deed hij dan ook zo weinig mogelijk. In 1625 kon hij niet anders. Op schout Dirk Reyersz van Blaricum viel

sulx te zeggen..., dat ick niet en verstaet zijne commissie te continueren.

Maar in 1635-1636 verzette Hooft zich met succes tegen pogingen om de Hilversumse schout Daniel Hulst te laten verwijderen. Net als Claes de Swart kwam Daniel Hulst van buiten. Ook hij kwam met schepenen in conflict. Ook in Hilversum werd de schout vooral van onbehoorlijk gedrag beschuldigd (*de propoosten ten laste gelejdt aen den voorzejden schoute, zeedighe en circumspecte personen quaelijk voeghen*), met name dat hij

zich in de herberg, onder invloed van drank, veel te veel heeft laten gaan. Ook hier wilden de schepenen niet meer met de schout samenwerken. Ook hier wendden de schepenen zich tot de Rekenkamer van de Grafelijkheid met het verzoek om de schout af te zetten. Dit verzoek werd afgewezen. Daarna gingen de dwarsliggende schepenen over tot obstructie. Hooft heeft zijn poot stijf gehouden, zodat de schepenen uiteindelijk bakzeil moesten halen.³³ Er zijn dus veel overeenkomsten met het Huizer conflict, alleen de afloop was anders.

NOTEN

26. ORA 3663 A22/A23 17-05-1651; ORA 3186 027 29-03-1654; ORA 3217 A005. Het was gebruikelijk om oudere inwoners te bevragen naar historische gebeurtenissen in het dorp, als die van belang waren voor actuele zaken.
27. ORA 3184 099 20-10-1707.
28. Deze bewering valt niet helemaal hard te maken. Er staat nergens dat beiden of een van de twee aan de pest overleden is. Maar het is in 1656 wel uiterst waarschijnlijk. Claes Jansz Swart was 45 jaar, Claes de Swart zal niet veel ouder zijn geweest. De pest is dan wel de *prime suspect*.
29. *De gave gods* was een benaming voor de pest die we ook in Huizen tegenkomen. Een merkwaardig geschenk, gods wraak uitgestort over de zondige mensheid. Maar blijkbaar hoeft een geschenk niet per se positief te zijn. Hoewel: in een Leids gebed uit 1530 luidt het: *Och lieve Heere en gaet ons niet verby mit u gave der heete siecte, want wy liever sterven dan langer leven*. Zie Leo Noordegraaf en Gerrit Valk, *De Gave Gods. De pest in Holland vanaf de late middeleeuwen*. Bergen 1988.
30. Oud-Rechterlijk Archief Huizen, verklaring in schepenrol van 5 april 1657. Lustigh beschreef de pest in maart 1719 naar aanleiding van een epidemie in Putten in dat jaar. Zijn kroniek bevindt zich in het Noord-Hollands Archief in Haarlem (inv nr 176, 1527). Schattingen van (bijna) tijdgenoten moeten met een flinke hoeveelheid zout worden genomen. Maar een paar honderd slachtoffers lijkt wel aannemelijk.
31. ORA 3189 056 03-06-1667; ONA 3663 A138; ORA 3170 05-04-1657.
32. ONA, Archief notaris Huijbert Schadijck, 3663, A10 en A11 (11-04-1640). Acta van de Classis Amsterdam, 03-04-1656, 12-06-1656 en 07-08-1656.
33. Henk Duits, 'Bij de baljuw op het matje. Hoofds bemoeienissen met de Hilversumse politiek in 1635-1636', in: *Eigen Perk 4*, 2006.

Als er wat te vieren valt, even naar uw slijter

Wijnhandel-slijterij

RELATIE-GESCHENKEN

Anno 1936

in 't Hart van Huizen

Achterbaan 36, 1271 TZ
Tel. 035 - 525 33 84

*Verhuur complete mobiele BIERTAP-INSTALLATIE,
glaswerk etc.
Dé adviseur van gastvrije mensen.*

DE LANGE
HUIZEN

VOORBAAN 17 HUIZEN WWW.DLNG.NL

VOORBAAN 35, 1271 RR
TEL. (035) 525 33 09

MTCHUIZEN

Uw specialist
in houding en beweging

Praktijken in Huizen voor:
Fysiotherapie, Oefentherapie en
Ergotherapie.

Arie de Waalstraat 2A, 1272 CB Huizen
Hugo de Grootsingel 1, 1277 CL Huizen
Gooierserf 248A, 1276 KZ Huizen

www.mtchuizen.com | 035 52 41 389

Riool verstopt?

Bel 035 - 525 23 19

24 uurs
service

Snelle ontstoppingsdienst voor particulieren, bedrijven en overheid

Leidinginspectie met behulp van camera

Stankoverlast opzoeken zonder breekwerk

Aanleg, vervangen en reparatie van riolen

Reinigen van hoofdriolen en straatkolken

Onderhoud en reparatie van pompen en rioolgemalen

Ledigen en reinigen van olie-afscheimers

Ledigen en reinigen van vetafscheimers

Eigen verwerkingsinstallaties voor div. afvalwaterstromen uit riolsystemen

www.teeuwissen.com

Bestevaer 50, 1271 ZA Huizen Tel. 035 - 525 23 19 Fax 035 - 524 09 82
Mercuriusweg 39, 3771 NC Barneveld Tel. 0342 - 425 678 Fax 0342 - 425 677

TEEUWISSEN
rioolreininging